

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В МІКРОЕКОНОМІЧНІЙ ПАРАДИГМІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Пилипенко Надія Миколаївна, кандидат економічних наук

доцент кафедри економіки та підприємництва, Сумський національний
аграрний університет, Україна

ORCID: [0000-0002-1064-389X](https://orcid.org/0000-0002-1064-389X)

В умовах розвитку економіки знань зростає значення нематеріальних факторів у підприємстві. Одним із ключових нематеріальних ресурсів є соціальний капітал – комплекс взаємовідносин, норм та довіри, що існують між економічними суб'єктами. Соціальний капітал стає критичним чинником успішної підприємницької діяльності на мікрорівні, оскільки саме взаємодія і довіра між учасниками ринку значною мірою визначають ефективність бізнес-рішень.

Мікроекономічна теорія традиційно наголошує на максимізації корисності, розподілі ресурсів та конкуренції. Однак соціальний капітал підкреслює важливість неринкових взаємодій, які можуть покращити доступ до ресурсів, зменшити інформаційну асиметрію та сприяти визнанню можливостей. Ці переваги соціального капіталу є важливими для підприємництва, особливо в умовах обмеженої інституційної підтримки або в економіках, що розвиваються. Створюючи мережі та зміцнюючи довіру, соціальний капітал знижує вхідні бар'єри для підприємців, забезпечуючи доступ до інформації, фінансової підтримки та ресурсів, необхідних для розпізнавання та використання можливостей [1]. Крім того, теорія трансакційних витрат підкреслює, що ринкові трансакції несуть витрати, пов'язані зі збором інформації, переговорами та забезпеченням виконання угод. Соціальний капітал зменшує ці витрати, оскільки довіра між членами мережі зменшує потребу в ретельному моніторингу та формальних контрактах. Таке скорочення витрат є особливо вигідним для

підприємців, які часто працюють з обмеженими ресурсами і повинні використовувати кожну перевагу для мінімізації витрат.

Доступ до інформації та знань
• Соціальні мережі відіграють вирішальну роль в обміні ринковою інформацією, галузевими знаннями та новими тенденціями. Підприємці, інтегровані в налагоджені мережі, отримують конкурентну перевагу завдяки доступу до інформації, яка в іншому випадку могла б бути недоступною. Цей потік знань може призвести до відкриття інноваційних ідей або бізнес-моделей.
Зниження транзакційних витрат
• Високий рівень довіри в мережах знижує сприйнятий ризик бізнес-транзакцій, оскільки ця довіра діє як неформальне страхування, дозволяючи підприємцям укладати партнерства та угоди, не покладаючись на юридичні контракти та моніторинг.
Сприяння отриманню фінансових та матеріальних ресурсів
• Соціальний капітал забезпечує доступ до фінансових ресурсів через неформальне кредитування, венчурний капітал та інші джерела фінансування. У мережах з високим рівнем довіри та взаємності члени громади більш схильні інвестувати у підприємства один одного, визнаючи взаємну вигоду у колективному економічному
Зменшення бар'єрів для входу на ринок
Соціальний капітал може допомогти новим учасникам подолати початкові труднощі виходу на ринок, забезпечуючи схвалення та підтримку з боку вже існуючих членів мережі. Ця підтримка є безцінною для створення ділової репутації та закріплення на ринку, оскільки схвалення від авторитетних членів мережі слугує неформальним сигналом якості та надійності.
Сприяння інноваціям та креативності
• Асоціативна діяльність у формі активної участі в галузевих групах чи професійних організаціях сприяє створенню середовища, в якому підприємці обмінюються ідеями та співпрацюють над спільними проектами. Така взаємодія стимулює інновації, оскільки різноманітні погляди та досвід сприяють створенню креативних рішень та підходів.

Рис. 1. Механізми соціального капіталу в підприємництві

Визнання соціального капіталу як економічного ресурсу має значні наслідки для мікроекономічної політики та сприяння підприємництву. Політика, спрямована на створення та розвиток соціального капіталу може створити сприятливе середовище для підприємництва. Політики можуть розглянути ініціативи, які знижують транзакційні витрати для підприємців, особливо з маргіналізованих груп, шляхом створення платформ і мереж, що сприяють розбудові довіри та вільному обміну ресурсами.рім того, інвестиції в освітні

програми, які наголошують на налагодженні зв'язків і співпраці, можуть допомогти людям розвинути навички, необхідні для розвитку соціального капіталу [2]. Такі політичні заходи сприяють створенню потужної підприємницької екосистеми, в якій інновації, довіра та співпраця є рушіями економічного зростання та стійкості ринку.

Отже, соціальний капітал відіграє визначну роль у мікроекономічній парадигмі підприємницької діяльності, доповнюючи традиційні виробничі фактори та фінансові ресурси. Завдяки соціальному капіталу підприємці отримують доступ до колективних ресурсів спільноти – знань, підтримки, репутації – що підвищує ймовірність успішного запуску та розвитку бізнесу. Довіра і мережеві зв'язки знижують транзакційні витрати та ризики, формуючи сприятливий підприємницький клімат. Підприємці та політики мають приділяти увагу розвитку цього цінного нематеріального активу, адже інвестиції у довіру та взаємодію окупаються підвищенням стійкості бізнесу і динамікою економічного розвитку в цілому.

Таким чином, сприяння розвитку соціального відповідає ширшим цілям мікроекономічної теорії, підтримуючи динамічне та інклюзивне підприємницьке середовище. При цьому соціальний капітал залишається потужним каталізатором сталого економічного зростання та підвищення стійкості ринкових систем.

Список літератури:

1. Williams, N, Huggins, R and Thompson, P (2018) Entrepreneurship and Social Capital: Examining the Association in Deprived Urban Neighbourhoods. *International Journal of Urban and Regional Research*, 44 (2). pp. 289-309. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12589>
2. Пилипенко Н. М., Сайко І.О. Макроекономічні аспекти розвитку підприємництва в аграрній сфері. *Агросвіт*. 2025 р. № 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.1.64>